

SLOVENIJA.

List 17.

V torek 29. Velkiserpana

1848.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačnje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in 1/2, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še 1/2 gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Kaj zamoremo pričakovati ako se Austria razide v Nemštvu in v nemško colno zvezo potegne.

Komaj smo si na Dunaji s krepkim, terdnosklepnim deržanjem, s skupnim djanjem vsih austrijskih narodnosti in stanov, in po modrim, pravočasnim prijenjanji in popušjanji našiga spoštovaniga cesarja svobodo zadobili, so že tudi jeli kvasiti, Austria zanaprej obstati ne zamore; kdor se oteti želi, naj oberne oči v Frankobrod, le tam je blagor, le od ondod vsim vernim keršenikom, prava, edinomogočna, nemška svoboda bliši.

Kar nas opomni nekiga neumno prevzetniga pregovora: *Extra Hungariam non est vita, et si est vita, non est ita.*

Tisučerno zadonil je klic: Austria, zjedini se z Nemci, okleni se jih in le berzno, dokler je še čas; ne misli na svojo zgodovino, ne misli na lastno svojo potrebno lego, v kateri si že mnoge stoletja v sredni Evropi prebila; znebi se svojih narodnih razločkov, razdeli, vniči se, ali glej verno na nemško edinost.

Z nar ožjim združenjem se pa tudi razumi pristop k nemški colni zvezi (Zollverein). O tem se je že tudi popred mnogo prašalo, ali nihče ni mogel po natanjnim prevdarjenji in pretehtanji vsiga dobriga in hudiga, kar bi deržavi iz tega zraslo, na to poterdljivo odgovoriti. Zdaj se pa za to še nobeden zmenil ni; sploh so poleg krasne ideje (o veliki nemški deržavi namreč) na materialne interese kar pozabili; zraven te veličanske misli bi bilo to pre nizko in pozemeljsko; tudi ni nobenimu od stranke prenapetih Nemcov na misel prišlo, nam le količkaj tiste dobičke skazati, ktere bi mi zraven neizmerne zgube iz te nar tesnejši zveze upati zamogli; rekli so samo to: Brez pogoja se zjedinite; če ne, — vas bodo Slaveni požerli.

Ko bi se prizadetja te stranke res izpeljale, in izpolnile, potlej bi bila, to se ve de, zanaprej Austria nemogoča; — ali ne le to; materialna, zdaj gotovo vsakimu znana, blažnost dežel, ktere bi se z nemško zvezale, bi bila proč, skoz in skoz končana; — naša obertnost, naše teržtvo (kupčija), ktero med lastnimi mejami cvete, bi moglo v novih razmerah žalosten konec vzeti. Naši izdelki v volni, platnenini in pavoli predivcov kakor tudi tkavcov še zmiraj niso na tisti stopnji popolnosti (doveršenja), kakor izdelki naših nemških sosedov; pri nas še dolgo ni toliko v ta prid naloženiga denarja, kakor per njih. Če bi mi tudi enako dobro blago izdelovali, pa tudi več zanj terjamo, kar se vunder v domači deželi lahko poplača, brez de bi to kupcu teško prišlo. Če se pa colne ograje poderejo, bodo mnogoverstniga blaga, de tako rečem, ko listja in trave, k nam nanesli, brez de bi blo mogoče, naše obertnike spodbosti, ja, jim le pot pokazati, po kateri bi se zamogli do take stopnje dvigniti, de bi se le z nekolikim dobičkom z Nemci merili.

Nove deržavne meje bi bile tudi colne meje, in segale bi skoz naše lastne dežele memo Galicie, Ogerske, Hervaške, Istrie in Italie do jadranskiga morja, de bi nam obhod in prosto kupčijo, ktera nam je zdaj dovoljena, ravno v tistih delih Austrie branila, kamor se je do zdaj nar več izdelkov in blaga iz tako

imenovanih nemško-austrijskih deželá pospečalo. Mi bi tedaj ne samo zdaj svojo svobodno kupčijo v te kraje zadržali, ampak bi še zraven tega se z dozdam zvonajnimi prodajavci poganjati mogli; z eno besedo naša obertnost in znotrajna kupčija med posamesnimi deželami bi mogle popolnoma opešati.

Na to vižo bi colne ograje med Ogerskim, Hervaškim in Istrijskim nikoli ne padle, desiravno bi bilo za celo deržavo kaj potrebno, kupčijo z našimi jugoslavjanskimi brati nam na vso moč polajšati; saj smo po naravni legi in po rodu, bi rekel, k temu poklicani, Serblje, Bosnjake in Hercegovince s pridelki previditi, po kterih tam zlo prašajo, kar se do zdaj zavoljo dvojne colne ograje, žalibože! ne zgodi.

Nihče seer ne more tajiti, de tudi mi nekatere reči pridelujemo, in izdelujemo, katere bi se znale na Nemškem dobro spečati, vunder jih je še tako malo, de bi neizmernih zgubičkov, kteri bi Austrio zadevali, nikakor ne mogli poravnati, tedaj tudi se za odmeno vzeti ne morejo. Mi še zdaj nismo vedli, kaj je to, siromaštvo delavcov (Proletariat) v domači deželi imeti; še le letos smo bili tega strašniga zmaja opomnjeni; velike so žertve, ktere se mu dopernesti morajo, — iz serca rade se dopernašajo s terdnim upanjem, de bo, kadar pokojniši časi pridejo vsak spet po svojim navadnim orodji segel, in vsak sam za-se skrbeti zamogel. Če imamo pa s pogledam na colno zvezo z Nemci gotovost pred očmi, de se ga ne bodemo nikdar znebiti mogli, de se marveč s prihodam neštevilnih nemških brezposestnih ljudi v naše kraje čez vse mere pomnožilo, de tedaj s tim združenjem neobhodno si naj strašnejši boje pripravimo, kteri se rode iz grozovitne moči glada, kakor smo še le undan na Francozkim se prepričali, mora vsakteri, ki obeno domovino Austrio čisla in ljubi, s vso močjo se postaviti in z besedo in z djanjem si perzadjeti, de se nesrečna misel, ki bi celo materialno našo blažnost podkopala, nikoli ne izpelje. Vse za Austrio!

Na Dunaji Velk. serpana 1848.

Podberjan.

Podamo tu braveam iz českih narodnih novin, kar v ravno tisti reči g. A. Skrivan piše:

Slišalo se je sicer že premnogo dokazov za vdruženje Austrie v nemško colno edinost, kdorkoli pak od prevelike strasti za nemški Frankfurt zaslepen ni, lahko sprevidi, de bi si stan svoj z zjedinenjem z Nemstvom saj iz tega ozira nikoli ne poboljšali. Vsaka stran bode pri sklepanji kakiga vgovora (pogodbe) gledala, de za to, kar popusti in odstopi, zopet kakšno povračilo obderži in doseže. Tudi v austrijskim cesarstvu imamo skleniti pogodbo z Nemci, po kateri bi se z njimi politiško zvezali in združili, tedaj tudi z njimi v colno edinost stopili, tako de bi naši izdelki na Nemško in nemški k nam brez vsiga colniga davka svobodni prehod imeli, in de bi se colne ograje (linie) med nami in nemškimi deželami poderle. Oglejmo se tedaj po dobičkih, kakoršni bi iz tega za Nemce od nas in nasproti nam od Nemcov izvirati vtegnili.

Austrijska deržava obstoji iz deželá izmed kterih je nekaj v obertnosti že dosti naprej prišlo, nekaj pa obilno od prirode (narave) obdarovanih. V teh se tedaj vsi členi (izdelkov) dobro spečati (oddati) zamorejo, ktere obert-

nost unih deželá napravi, in tako stori Austria gotovo politiško, od sosednih deržav skorej čisto neodvisno edinstvo (celo). Ako je treba, de se naša obertnost bolj doverši, naj se podpira konkurencia (obhod, vzajemno poganjanje) z primernim znižanjem colnih davkov (mit, harmic). Nepotrebujemo torej sosebno ne ptuje obertnosti na svojih terjih, ne nasproti plujih deželá, kamor bi naše izdelke na terg prevažvali.

Nemci zvonaj (im Reich) so nas v obertnosti že nekoliko presegle, ne pa še sosede Angleže, Belgičane in Francoze. Kar njih obertnost vsega prigotovi, nemorejo sami porabiti, gre njim tedaj za terge, kamor bi ostank svojih izdelkov prepeljati mogli. Do Angležkiga to storiti nemorejo, zakaj to bi bilo smešno. Belgičani in Francozi si tudi sami boljši pripravijo, kakor bi jim Nemci podati zamogli.

Do Amerike imajo Angličani bližej iz svojih bregov in tudi popolniši izdelke, ko nasproti Nemci za svoje blago prevoznikom do pristana (Hafen) plačati morajo in tako ceno manj popolnih izdelkih še bolj povisajo, zraven tega je Angležu cesta po vodi v celi svet odperta. V Špansko in Portugalsko deželo bi se sicer kaj delati dalo, p. r. z českim steklam, ktero se tje že zdavno pošilja, kar pa druge izdelke zadene, so se tam že Angličani preveč zagnezdili in z vsakterimi kupčijskimi pogodbami (traktati) vkorenili. Morebiti do izhodne Indie? nevedemo, kako dolgo bi s tem Angleži zadovoljni bili; do Kitaja? dvomim, de bi tako neizmerna in obljudjena deržava potrebo imela se z evropejskim blagam pečati. Kar se je doslej zgodilo, so le posamesne skušnje, iz kterih se na nikakoršno zlato prihodnost nemškiga teržtva sklepi delati ne dajo. Drugo imajo Angleži, Severoamerikanci in drugi narodi s svojim dobrim brodovjem, na ktero se Nemci — še le upno zanašajo. Do Egipta bi se sicer cesta iz Nemškiga precej ravna zdela, vendar bi se čez Terst po jadranskim morji storiti mogla, ktero bi Nemci od nas Austriancov „zur Morgengabe“ terjali in nepokorne Benetke tudi ne bode kaj mikalo, postati na ravnost nemško zvezno mesto! Kam tedaj z nemškim blagam? Ne drugam kot v austrijsko deržavo za slavjanske kupce ali jemavce (konsumente), in za tega voljo, de colne ograje ničesar kazile ne bodo, se mora po vsi ceni tisto „inniges Anschliessen an Deutschland“ izpeljati.

Slišal sem že marsikteriga Frankobrodčana modrovati: de se pri nas izverstnimu obertniku nemške obertnosti bati ni treba. Ali tu ni zadosti, de se izverstni obertnik bati nema, temoč vprašanje je, če tudi iz tega zjedinenja kaki dobiček ima, in temu se moramo vstaviti; zakaj če bode naš izverstni obertnik na Nemško prodajal, bodo izverstni nemški obertniki nasproti v Austrio prodavali (in njih je še več), tedaj ne dobimo nič. De je pa med Nemci sploh obertnost na viksi stopnji popolnosti, to moramo pa vunder spoznati.

Turopoljsko plemstvo in slovensko sovražtvo domovine.

Mi se čudimo, de v sredi med nami najdemo toliko sovražnikov svoje ljube domovine, sovražnikov svoje narodnosti. Pa potolažimo se,

saj vidimo, de tudi druge dežele imajo takih zverzkov veliko, potolažimo se z latinskim pregovorom: „Dulce est, socios habere dolorum“. Tudi naši sosedi in brati Hervati morajo gledati Turopoljce in druge madžarone, ki se za madžarsino vlečejo, kakor per nas nemškutarji za nemšino. Nar večji veljavo in imenitnost si Turopoljci perlastujejo zavoljo svojiga plemenstva. Ptujce ki se po Harmici v Zagrebu spreha, bo vidil tam berkaste možake v širokih bregešah, pod širokim klobukam, s torbo čez ramo in ljulo v ustih, ki tukej sedijo in čebulo, duhan (tobak), gosi in pure prodajajo. Prašaj eniga iz med njih: Kume od kuda jeste? Mogočno ti bo odgovoril: Zašto pitate? ja jesam plemenitaž iz Turovega polja. — Nizki perklon gospodin plemenitaž, v vaših bregešah, in pod vašim krilakam (klobukam) nisem plemenstva perčakoval. — Turopolje, velika soseska blizo Zagreba, je polna takih plemenitažev, kteri edin drugimu svoje gospodične za gnoj kidati, sit verbo venia, posojujejo, in per zagrebškim deželnim zboru z starimi zablami in rijavimi ostrogami šum delajo in razgrajajo.

Ti Turopoljci, ki v sredi med Hrovati žive; ti Turopoljci, ki morebit nobene madžarske besedice ne razumejo, kakor kakšino kletvino; ti Turopoljci, kterih očetji in matere so čisto Slavjanske kervi; se že več kakor deset let potegujejo za madžarsino, pod bandero svojega župana Jozipoviča; in ne pomislijo, de tudi njih, ki so terdi Slavjani, zadene zaničljiv madžarski pregovor: Tot nem ember, t. j. Slavjan ni človek. — Pravica, ktero Bog podpira, mora premagati, in kakor smo v 12. listu Slovenje brali, se izdajavcam domovine tudi na Hrovaškim že hudo godi. Slava hrabrimu banu Jelačiću in vsim Slavjanam, ki se niso pozabili, de jih je Slavenska mati rodila, in z Slavenskim mlekom dojila. — Če pa pravica od Boga podperana zmagati mora, smemo upati tudi mi Slovenci, de se bo našim prenapetim nemškutarjem enkrat ravno taka zagodla, kakor zdaj Hrovaškim madžaronam. — Očitno zaničvanje našiga jezika je že potihnilo, in če še kakšin psiček kje na tihim zalaja, se ne zmenimo, kjer vemo, de nam škodvati ne more. Naj rečejo nemškutarji, kar hočejo, vender je resnično, de se je duh za slovenšino krog in krog po deželi že vnel in de kmetji že komej perčakujejo, de bi se slovenski jezik v šole in pisarnice vpeljal. Pa zakaj se to naglo ne zgodi, zakaj imamo to obljubo še na papirji, nikjer pa v resnici; zakaj še zmirej nemški barokarji si v naših pisarnicah mustače vihajo, in našiga kmeta zarobleniga cepca imenujejo, kteri njih nemšine ne zastopi? vender pa kruh iz pšenice, ki jo je ta cepce omlatil, prav radi jedo. — Novice so nam veselo oznanilo prinesle, de se je gosp. Ambrož, poslanec na Dunaji ponudil, naše prošnje za slovenšino Dunajskimu zboru predpoložiti, ako ravno je nasproti tudi žalostno, de moramo za to, kar nam božja, prirojena pravica da, še le prošnje delati in podpise nabirati; kmalo po tem so se per meni veljavni možje oglašili, in me v imenu veliko družih prosili, de bi ujim takošno prošnjo naredil, in njih imena podpisal.

Iz vsiga tega naj nemškutarji spoznajo, de Slovenci svoje matere se niso pozabili, če ravno je njeni mili glas zatiran, nemšina pa po vsi sili nam vrinjena bila. — Kakor so Turopoljci in drugi madžaroni na Hrovaškim že mehki in voljni postali, tako se bo, upamo, tudi kmalo našim presilenim nemškutarjem po Slovenskim zapelo. Občutlej narodnosti je sveti občutlej, pravi slavni Ljubomir, zato ga bo vsigamogočna roka Božja podpirala. — Če je pa Bog znami, kdo bo zoper nas? J. Tomše.

Austrijsko Cesarstvo.

Dunaj.

Deržavni zbor se je v sejah 19. 21. 22. 23. 24. 25. t. m. še zmiram pogovarjal zastran kmetiških in grajšinskih reči po Kudlichovim

predlogu, govorilo se je še od odškovanja; eni zborniki terdijo, de bi se grašinam saj nekaj povernilo, drugi pa pravijo, de clo nič, in de naj grašaki z tem zadovoljni bodo, de se od njih to nazaj ne terja, kar so že in sicer po krivici od kmeta prijeli. Česki poslanec Brauner in pa knez Lubomirski sta govorila, de se ima grašinam škoda poverniti, ako in kjer se njih pravice po postavi izkazati zamorejo, de pa sploh dunajski zbor nikoli ne more v ti reči take postave storiti, ki bi za vse dežele (Provinzen) dobra in koristna biti zamogla, de se mora torej vse to deželnim zboram prepustiti. Naš poslanec Kaučič pak misli, in izkaže, de ima deržavni zbor pravico, tako postaviti storiti; on hoče, de se mora vsak odškodovati, kdor na svoji pravici škodo terpi, de to niso samo grašine, ampak tudi hranilnice, vdove in sirote; misli pak, de kmetje tega plačati ne morejo, de naj se rajši v ta konec cerkvene (kloštrov) posestva in blaga obrnijo, de bodo resnične besede Kristusove: „Moje kraljestvo ni te zemlje.“ Dalej je rekel gosp. Kaučič pri ti priložnosti: „narodnosti so podslobe Austrie, jez sim Slavjan. Ako se pa narodi eden družiga zatirati nočejo, morajo dežele (Provinzen) pasti, in se po narodnosti razpoložiti.“ Tu so ga pohvalili Nemci, kakor se v dunajskih časopisih bere. Sklepa pa v ti reči še deržavni zbor ni storil, ker vsaki dan ta ali uni zbornik ministre kaj popraša ali interpellira, tako de se čas z družimi rečmi izgubi. Važniši vprašanja v imenovanih sejah so bile nasledne:

V seji 19. t. m. je vprašal Löchner ministre, ali je res, de hervaški ban tudi po Dalmaciji popotva in ko poglavar stanje Dalmatincev pregleduje, in ako ministri v to privolijo, desiravno stoji Dalmacia pod središno Dunajsko vlado. Doblhoff je odgovoril, de od taciga obhoda nič zvedil ni.

Petranović, dalmatinski poslanec je prašal v seji 21. t. m. ministra znotrajnih oprav, ako je res, de si na Ogerskim austrijanski vojsaki nasproti v vojski stoje, in ako se pravi boj Jugoslavjanov z Madžari vname, s kom bi ministerstvo potegnulo. Doblhoff je odgovoril de ni nemškiga regimenta na Ogerskim in de tudi pri družih regimentih lahko vsak oficir službo popusti. Minister Latour pak je drugi dan v ti reči še dodal, de so ministri Cesarja prosili, de bi kako ti čudni nenaravni vojski v okom prišel; krivi tega pa de so le madžarski ministri.

Ravno v ti seji je bilo povedano, de so nekteri praški mestjani prošno na deržavni zbor poslali, v kteri hočejo ministerstvo Doblhoff deržavne izdaje zatožiti. — Eni zborniki, sosebno Havliček, so hotli, de naj ministerstvo to rec preiše in tiste kaznuje, ki so tega krivi. Vender je zbor sklenil, to rec na stran položiti.

V ti seji je bila tudi prebrana razlaga finančalniga odbora zastran predloga ministra Krausa in po dolgim posvetovanji je zbor privoljil, de si minister denarstva zamore 20 milijonov gold. posoditi, vender brez vse zastave (hypotheke) deržavniga in cerkveniga premoženja,

V seji 22. dne je storil Sierakovski predlog, vso zlahtnost ali plemenstvo (Adel odpraviti in zrušiti; in so ga z veliko pohvalo sprejeli, samo v tem niso bili enih misel, ali se hoče to na ravnost skleniti ali pa pozneje v ustavno pismo postaviti. Poslednje mnenje je zmagalo.

V seji 25. t. m. je predložil Haimerl, de bi se berž očitne sodbe z prisežnimi vpeljale in pa za zdaj začasne ali provizorne naredbe storile.

Minister Bach je odgovoril, de se ravno zdaj takšen predlog izdeluje.

Gosp. Dominkuš je omenil, de bi minister denarstva kmalo stanovitni kataster na Štajerskim in Krajnskimi pregledal in popravil. Na to ga je minister Kraus zagotovil, de je že za to rec poskerbel.

Ministerstvo očitnih del je bilo z razpisam od 18 t. m. ponizalo vsakdanje plačilo delavcov pri deržavnih delih na 15 kr. za ženske in na 10 kr. za osebe, ki še niso 15 let stare. Za voljo tega razglosa so se bili delavci 21 dan t. m. spuntali, vender je bilo ministerstvo zopet mir storilo. Ali dne 23. se je punt zopet vnel in je toliko narasel, de je mogla narodna straža z orožjem se postaviti, in de je bilo med delavci 9 pobitih in 64 ranjenih.

Ministerstvo je celo izpeljavno moč (Exekutivgewalt) na se vzelo in torej dozrajni zjedineni odbor narodne straže, mestjanov in študentov za red, varnost in brambo narodovih pravic razpustilo. —

* Cesar je z narvikšim sklepam od 24. t. m. zavkazal vse pravde v južnim Tirolu zastran politiških hudodelstev opustiti.

* Ministerstvo šolstva je z zavkazam 19. t. m. na vse deželne poglavarstva vse nižji šole ranocelnikov ali kirurgov odpravilo.

Slovenske dežele.

Razglas. Na mnogo vprašanje, kam de se imajo darovi za Hrovate pošiljati, damo vsim rodoljubam na znanje, de jih prejema slovensko društvo v svoji pisarnici v Ljubljani v Salendrovih ulicah Nr. 195, v 2. nadstropji; sicer pa tudi naslednji gospodji, ki so ob enim naprošenji, podane darove radovoljno prejemati in jih berž ko berž slovenskimu društvu v Ljubljano poslati. Naprošeni gospodje so:

V Ljubljani še: gg. kupci Bučar, Souvan in Pleiweis; — g. Janez Sever, župan v Vižmarjih; — g. fajmošter Potočnik v š. Vidu; — g. Jožef Jarc, župan med Vodama; — g. Pleiweis, kupec v Krajnji; — g. fajmošter Arko v Vodical; — g. Toman, vlastnik fužin v Kamni Gorici; — g. Jakob Peharc v Teržiču; — g. Dr. Potočnik v Kamniku; — g. Omahen, komisijski sodnik v Loki; — g. Edvard Urbančič, grajšak Pred Dvoram, — g. Prešerin, posestnik v Bledu; — g. kaplan Varl v Krajnski Gôri; — g. Rudež, grajšak v Ribnici; — g. Kozler, grajšak v Ortneku; — g. And. Pintar, uradnik v Šmartnim pri Liti; — g. Franc Legat, zdravnik v Višnji Gôri; — g. Karl Gresel, grajšak v Trebnim; — g. komisijski sodnik Rab v Mokronogu; — g. Franc Polak v Novim mestu; — g. komisár Polc v Poljanah; — g. grof Gustav Aversperg, grajšak v Mokricah; — g. Jožef Klemenčič, posestnik na Verhnik; — g. Aleks. Wilher, poštar v Planini; — g. Fried. Wilher, grajšak v Senožečih; — g. Forstner, grajšinski oskerbnik v Šneperku; — g. komijski sodnik Arko v Vipavi; — v Tersti g. Janez Cerer, kontrolor velke colniče.

V Ljubljani 20. veliciga serpana 1848.

Slovensko društvo.

Iz Šnépergu. 24. t. m. Prečastiti gospod vrednik! Znano Vam je, de sim 2. dan t. m. zvečer, poslovivši se pri Vas in vsih za slovenšino vnetih navadnih gostih „pri ustavi“, kterim moj serčni pozdrav sporočite, iz Ljubljane za dle časa v uradnih opravkih v Notrajnsko odšel. Desiravno mi je bila v zdajnih časih ločitev od beše Ljubljane, ali marveč od rodoljubov Ljubljanskih težka, sim se vender v Notrajnsko, nar imenitniši del Krajne (de bi bil pač kmalo kmalo „Slovenije!“) z nekakim posebnim veseljem podal. Pervič namreč zato, ker sim že večkrat slišal, de se je proti drugim slovenskim krajem v Notrajnskimi slovenšina jako čista ohranila, in sim tedaj smel upati, de bom tu marsiktero drugod že pozabljeno besedo slovenske korenine zvedil; drugič pa zato, ker mi je bilo že poprej znano, de bom tudi priložnost imel, imenitno Postojnsko jamo (Adelsberger Grotte) in pa Reko z njenim morjem in ladijami prvo pot viditi — kar se je tudi že k moji veliki dovoljnosti izveršilo. Moja nar večja dovoljnost in radost pa je bila, da sim povsod, brez se nadjati, toliko iskrenih Slovincov in drugih

za našo pravico plamečih Slavjanov najšel. Ne dvomim, de bo Vam, verli domorodec! in vsim spoštovanim bravcom Slovenije kratek popis zastran tega vseč.

V Šnéperg, kraj svojiga zazdajnega stanovanja, pridši, sim kmalo spoznal, de vsi uradniki te grajšine za slovensino gorijo. Kaka radost za-me! Našel sim pri njih ne le Murkotovo in Muršecovo slovnico, ampak pri enim tudi „kratko primerjajoče napeljevanje, se štirih poglavitnih slavjanskih jezikov kmalo naučiti“ (od Fröhlicha). Ker sim pa iz govorjenja tih vse hvale vrednih uradnikov serčno željo vidil, svojo vednost v našim sladkim jeziku, kar le moč, doveršiti; sim se ponudil, slovensko slovnico vsaki dan eno uro po mogočnosti vsim skup razlagati, ktera ponudba moja je k mojmu nar večimu veselju vsim dopadla. Komur je le čas pripustil, je prišel poslušat. Zdaj smo zavolj silnih opravkov nekoliko prenehali; pa bomo, se nadjam, kmalo zopet začeti zamogli. — Kakor sim se sam z lastnimi očmi prepričal, je tukajšni oskerbnik g. Forstner že več kmetov želje in pritožbe v slovenskim jeziku zapisal ali v protokol vzel, kakor tudi podložnim vse povabila (Vorladungen) in povelje v našim jeziku pošilja. Ravno tako pošilja tudi tukajšni komisar g. Čelešnik povabila, povelja in takšne liste kmetam v slovenskim jeziku; pa tudi pobotni listi ali kvitenge, dolžne, vsvojitve ne ali čezdajanske pisma, pogoje (Verträge) itd. so že bile in bodo po njegovim povelji od sodniških uradnikov zanaprej v slovenskim jeziku pisane. Slava takim uradnikom!

* Deželni koroški zbor v Celovcu je sklenil dne 17. t. m. na državni zbor protest oddati proti vsakeri razdelitvi nerazdeljiviga vojvodstva Koroškiga. Ako je to vojvodstvo v resnici nerazdeljivo, bi po naših mislih ne bilo potreba protestirati; zakaj kar se zgoditi ne more, se tudi nikoli zgodilo ne bude. To de ti gospodje ni so hotli izkazati, de se Gorotan ne da razdeliti.

* Istrianski poslanec Fachinetti derži vse tiste ljudi v Istrii za kužne, kteri pravijo, de je Istria slavjanska in ne laška. — To ni veliko čudo, sploh je laška nevednost v geografii že povsod znana; vendar nam ni treba se z Talianci prepirati, saj nam dosti škodovati ne morejo; marveč deržimo skupej, in postavimo se skupej nemškim napadam.

Hervaska in slavonska dežela.

Iz Mitrovice 18. t. m. V Vukovar je prišel Žitvaj bivši podžupan, ki je od svoje lastne županije pregnan, ter je prepovedal kakor kraljevski komisar (na mesto Grabovskiga) v cerkvi Patriarha spominjati; je razglasil goljufni manifest, ki banu vso čast in službo odvzame. Ta izdajavec se žuga, de če mu pokorni ne bodo, 6000 narodnih stražnikov pripelje in jih tam vtabori. — Kaj taki ga se v Srijemu čuje; ali je tedaj treba, de Hervati še dalji spejo? (Slav. Jug.)

V Zagrebu 21. t. m. Sinoč je prišel nazaj naš ban iz svojega pota. On je obhodil vso gornjo krajino, de se prepriča sam o tem, ako se je povsod njegova zapoved zastran polajšanja ki se je Graničaram dovoljilo, razglasila in kakšen duh de vlada v naši junaški pokrajini. Cela krajina ali granica je na nogah, Dobrovoljci se zapisujejo na jezero. V samim Ogulinskim regimentu se jih je 8000 vpisalo. Našiga bana so sprejeli povsod kakor odrešenika svojiga. Narod že čuti, de njegova in še celiga Jugoslajanstva osoda v rokah Jelaciča leži. V Lici, pravijo, de je vse hotlo na ravnost ž njim na Madžare iti, in on jih je komej nagovoril, de naj še kaki dan poterpijo. V Karlovcu v „Kaiserschmidtgarten“ je bil nek graničar, ki je Bana dolgo ogledoval, kako se je ljubeznivo s narodam svojim pogovarjal, ter reče nekim pričujočim: „Ej gospodine! To vam je človek. On je bil

moj kapitan, jaz ga dobro poznam. De ima taki narod, kakoršen je sam, on bi celi svet osvojil!“

Česka dežela.

20. t. m. je poklical namestnik deželnega poglavarja vse vrednike praških časopisov, ter jim je priporočil, de bi, kolikor je moč, mestjane z vojašno pomiriti skušali.

Nemško društvo v Pragi „der constitutionelle Verein“ je ustanovilo tri člene svoje politiške vere in namembe: Ustavno cesarstvo na ljudovladni podstavi. Varstvo Nemstva in njegovih zadev na Českim. Združeno z Čehi poganjati se za vse svobodne namere. — Pridhodni teden bo veliki shod Nemcev iz Českiga v Toplicah, kamor nemške mesta svoje pooblastence pošlejo. Govorilo se bo zastran politiškiga postavljenja nemške narodnosti na Českim v vsakerim obziru, o njenim vterjenji in o pristopu k nemškim colnim okrogu.

Po ministerjalnim ukazu so Meternihove grašine Plasi in Kinsvart od deržave prevzete, na prvi grašini je 500,000 gl. dolga. Druga grašina pa ni zadolžena.

Po uradnim oznanilu je padlo v binkušnih dneih v Pragi 41 civilistov (mestjanskih). Vojšakov je padlo razun Vindišgrecove gospe le šest! Čudno de bi mestjani tako bili slabo streljali.

Bivši museum v Pragi je zdaj stanovališe granatirjev. Kakšna je to sprememba, in kakšni razloček? Vlani so tam ležali dragi kameni, znabiti tudi granati, letos pa tam leže — granatiri. — (Pozor.)

Razne slavjanske ljudstva v Austrii so se k novim življenji obudile in so terdni sklep storile, za en edini konec se poganjati in po edini politiki se ravnati. Moči, ki so se tega namena polastile, so se razodele na slavjanskim shodu v Pragi in tudi na Dunajskim deržavnim zboru. Kakšno stopnjo de si bodo pridobile, in kako de bude moč njih rasla in množila se, nihče ne dvomi. —

Slavjanski središni listi, nemški časopis z imenom „Slavische Centralblätter“ prineso in podajo občinstvu vse, karkoli se politike slavjanskih narodov v sedajnim času vtiče, zakaj vredništvo si vso skerb vzame, de se iz vseh krajev mnogo in hitro dopisuje.

List „slavische Centralblätter“ izhaja vsaki dan razun četertka v pol (pozneje celi) poli in plača se za ene kvatre 1 f. 40 kr. v Pragi; po pošti pak se zamore le na pol leta naročiti z 3 f. 30 kr. Vrednika sta Dr. Caspar in Dr. Jordan.

Zatorej opomnimo vse rodoljube, ki so sebnod drugih slavjanskih narečij ne vmejo, pa radi zvedo, kaj se tu in tam pri teh ali unih slavjanskih bratih zgodi, de naj ne mudijo, na ta izverstni časopis se naročiti. —

Ogerska dežela.

Pešt 21. t. m. Strašno je pokončanje serbskih sel, ktere Madžari obsedejo, serbske duhovne iz cerkvá vlačijo in obešajo in sicer na nesramno vižo, hiše obropajo, možke deró, ženske in nedolžne otročice morijo, v Feldvaru je bilo svetise serbske cerkve omadeževano in podobe svetnikov z bajoneti pretergane, v cerkvi se je kurilo, kuhalo, kelih zasramovalo. Serbske svobode ne morejo Madžari slišati, Serbi so jim le razbojniki, derhal, zdražniki in podpihovavci; Madžari pozabijo na velike zasluge Serbov, kako so pred nekmi stoletji Madžare branili, Turke odganjale in za Madžare drago kri prelivali. Strašna vojska mora tedaj se vneti. Že marširajo trume iz Serbskiga svojim bratom na pomoč. Kničanin je pri Kubinu z 1000 konjiki in 3000 dobro oborožanih Serbov čez Donovo prišel, pri Oršovi jih je 6000, kjer so z pomočjo Valahov Lugos zavzeli, velitelj Husarske narodne straže, St. Kiraly, je pobegnul iz Šentomaža, ker so tam Madžari jako potolčeni bili. (Allg. Oest. Z.)

Galicja in Vladimiria.

Iz Krakova 14. t. m. Novi poglavar Galicije in Krakova Vacl. Zaleski pride v Krakov, de bo nove gosposke vpeljal. Dozdaj se zmiram stan obsede in vojaška oblast gospoduje. Dokler se to ne popravi so vsi ministerialne dovoljenja sami kosi papirja, ktere vsak desetnik zamore z bajonetam raztergati. Narodna straža se napravi nova., Policijska gosposka podere. (Nar. nov.)

V Lvovu 9. t. m. Naši rodoljubni Polaki so ustanovili tu društvo slavjansko (Towarzystwo Slowianskie), čigar namen in konec — po razpisu — je: razširiti — sosebnod med rojaki svojimi — znanost občinskiga (politiškiga) in družbeniga (socialniga) življenja posamesnih vej velikiga debela slavjanskiga in pripravljati tako pobratenje malo med seboj znanih sinov matere Slavie. De bi ta namen izpeljalo, bode to slavjansko društvo dopisovalo podobnim družtvam v družih slavjanskih deželah.

Za vterjenje vzajemnosti slavjanske bode slavjansko društvo skerbelo za vzajemno menjavanje del in pismenskih plodov, se bode poganjalo, de obudi bratovsko ljubezen med enorodnimi narodi slavjanskimi bo skušalo z razširjenjem izobraženja in terdne znanosti slavjanskiga jezika in pismenstva zmanjšati moč ptujšine, in bode sovražstvo med posamesnimi rodovi iztrebiti gledalo.

Kakor hitro se postave (statuta) napravijo, počne društvo svojo delavnost. To je zopet blažen nasledik slavjanskiga shoda v Pragi. (Tydennik.)

Kakor vesela je ta novica, tako žalostna je sledeča o počenjanji Rusnjakov, ktera nas zopet opomni na staro prekletstvo Slavjanov (na medsebojno razdraženost in prepirljivost). Pišejo namreč česke narodne novine: Perviga t. m. je praznovala posadka (garnizon) v Premisli zmago Radeckiga; velik hrup je bil med vojaki. Mnogo izmed njih je kričalo: „Naj živijo Rusini — Naj poginejo Polaki“. In oglašili so se neštevilni vivati na Radeckiga, na laško vojsko, in tudi na kresijskiga poglavarja. Iz tega se vidi, odkod veter piha.

Lombardsko-beneško kraljestvo.

Iz Milane od 21. t. m. nič noviga. Korrel Albert je še zmiram v svoji terdnjavi Alessandrii.

Iz Padove se piše dne 22. t. m., de je enkrat vender večidel Piemontezov na ladje admirala Albini šel, de se domu odpeljejo, kakor hitro Albini pismo od Korla Alberta prime. (A. B. z. W. Z.)

V Parmi je grof Thurn razglasil, de je dozdajna vlada konec vzela in de se je začasna vojaška oblast ustanovila.

V Modeni je vojvoda Franc V. tudi novo vlado napravil: ustave pa še ni nič omenil.

Ptuje dežele.

Nemci.

Altenburg. 15. d. t. m. je bil tukaj shod 104 poslancov od 44 nemških demokratiških ali ljudovladnih družtev. Veliki hrup je bil v zboru in sklenilo se je: „Narodni zbor v Frankobrodu obstoji iz izdajavcov; se mora tedaj razpoditi in nov ustavo dajavni zbor sklicati, čigar sklepam se morajo na ravnost podvreći vladarji in ministri; nadvojvoda Joana za Reichsverwerserja ne spozna; v Turinji se republika razglasi.“ (F. O. Z.)

Černa Gora.

Iz Skadra. Karkoli Skaderski paša stori, vse pokaže, de nepremakljivo oči v Černogorce vperte derži, ker se boji, de bi ne vdarili na Heregovino iz ene strani, iz druge pak Serbi na Bosno, in tako eno in drugo deržavo odcepili od turškiga earstva in v eno kraljestvo združili. Zato je sklical paša vse gorske vodje in je njim rekel, de naj dobro pazijo na prvi strel, kteri iz Skadarske terdnjave pade, de se vsi urno iz svojih gora z orožjem spuste, in na Černogorce udarijo iz tiste strani, kjer jim paša zavkazal bode. Enake zapovedi so razposlane tudi na katolške arbanaske duhovne. Čudo je pa, de Arbanasi še zdaj, ko se okoli in okoli svet stresa, v pokoju čemejo, desiravno so se druge leta vedno puntali. (Pražk. nov.)

Nepolitiški del.

Jožef grof Radecki.

Perviga Velkiserpana t. l. je 64 let preteklo, odkar je slavni viteški starček grof Radecki pri c. kr. avstrijski armadi v službo stopil. Njegovo celo vojaško življenje je veličastni izgled za našo armado, ktera je pod njegovim veliteljstvom na Laškem nar. novejši dobe tako slavovite zmage pridobila, in njegovo ime bo z glasovitimi čerkami v zgodovini naše vojske se blišalo. Tukaj podamo v kratkim nar. važniši (imenitniši) dobe iz njegoviga življenja.

Jožef grof Radecki je bil leta 1766 v Trebnici na Českim rojen, in je v svojim 18. letu (1. Velkiserpana 1784) pri polku (regimentu) oklepnikov (takrat nadvojvoda Francovim) v službo stopil na svoje potroške. Pri polku je bil mesca Svečana v leto 1786 za podlajtnanta, in mesca Grudna tistiga leta za nadlajtnanta, in zadnič Rožnika 1794 leta za podkapitana (za družiga rotmistra) postavljen. Perviga Velkitravna 1796 l. so ga k četni pionirjev prestavili, in ob enim za majorja izvolili. Zavoljo njegove prebrisane glave so ga kmalo začeli visoko čislati, in že perviga Velkitravna 1799 je bil k velikim vojskovodstvu prestavljen, za general-adjutanta izvoljen in za podglavarja (Obristlieutenant) povišan. Še ravno tistiga leta (mesca Grudna) so ga k 3. polku oklepnikov (kürasirjev, takrat vojvoda Albertovim) prestavili, in ob enim za glavarja ali polkovnika (Oberst) izvolili. Po vojskim ukazom 23. Velkiserpana 1805 je bil sopen k velikim vojskovodstvu prestavljen in za general-majorja izvoljen. Odpis dvorniga vojniga svetovavstva št. 2214 od 16. Svečana 1809 da njegovo povišanje 1. Sušca tist. l. za poljniga maršal-lajtnanta na znanje. Leta 1829 je bil po odpisu dvorniga vojniga svetovavstva od 28. Listopada tist. leta št. 4663 za velitelja v Olomovskim taboru izvoljen, in leta 1831 k armadi na Laško poslan. Po narvišjim sklepu Nj. Veličanstva Cesarja od 23., in po odpisu dvorniga vojniga svetovavstva od 24. Grudna 1831 št. 6980 je bil za glavniga velitelja v Lombarško-Beneškem kraljestvu in poslednič po odpisu dv. v. s. št. 4206 od 22. Kimovca 1836 leta, v ravno tistim mescu in letu za poljniga maršala izvoljen. Grof Radecki (iz Radeca) je zraven tega še c. k. pravi skrivni svetovavec in komornik, dvorni vojni svetovavec in vlastnik petiga po njemu imenovaniga c. k. huzarskiga polka, kater se je pred začetkom taljanskiga punta „Sardinski kralj“ imenoval. Velike zasluge tega znamenitiga vojskovodja je cela Evropa priznala, in on je ovenčan s slavimi redi domačih in ptujih dežel: z viteškimi križi: avstrijsko-cesarskiga reda železniga venca, rusko-cesarskiga reda St. Andreja, Aleksandra Nevskiga, sv. Ane in sv. Jurja; kraljevo-Virtemberškiga orla, pruskiga rudečiga orla in sardinskiga reda Anunciade; on ima veliteljni križ avstrijsko-vojniškiga reda Marije Terezije, ruski častni meč hrabrosti; na dalje je velki križar: avstrijskiga reda M. Terezije in sv. Lavoslava, francozko-vojniškiga reda sv. Ljudevita, sardinskiga reda sv. Mavricija in Lazara, bavarsko-vojniškiga Maks-Jožefoviga, hanoveranskiga reda Guelfov in velikovojvodsko-badenskiga reda Cerinškiga leva; na dalje je ovenčan s velikim križam papežoviga reda sv. Gregorja v briljantih, in poslednič s starašinskim velikim križam konstantinskiga reda sv. Jurja.

82 letni starček pa ni samo visoko spoštovan zavoljo veličastniga vojskovodstva, ampak njegovi vojsaki ga tudi serčno ljubijo zavoljo njegove ljudomilosti. Kadar se on v taboru prikaže, je to za vojsake vsakiga reda praznik (prazniško veselje); velitelji in prosti vojsaki se okoli njega vsujejo, ga ljubeznjivo pozdraviti. Sivi vojsaki se ne dajo nazaj vderzati, de bi mu roke ali oblačila ne poljubili, in njegove povelja spoštuje vsakteri kakor božje razodetja. Mi pa iz celiga serca zavpijemo: „Živi slavni junak, trikrat živi blagoviti ljudomil, zvesti služabnik cara in pravi domoljub!!“ (Luna.)

Karel Albert, kralj sardinski.

Karel Albert, rojen dne 2. Oktobra 1798, je sin princa Karla Emanuela Savoys-Karignanskiga in Marie Kristine, hčere Karla, vojvoda saksonskiga in kuronskiga. Po očetovi smerti leta 1800 je dedval ime princa Karignanskiga in dedinsko premoženje na Piemonteskem in Francozkim, pod varstvom svoje matere, ktera se je pozneje drugikrat omožila z knezom Montlearskim. Ker je bila v zlahti s kraljevsko Saksonsko rodovino, je bila in o-

stala dostokrat v Draždanah, kjer se je princ s svojo sestro Mario Elizabeto, z poznejši ženo nadvojvoda Rainera, kraljevniga namestnika v Lombardsko-benečanskim skerbno gojil in učil. Leta 1817 se je oženil z Mario Terezio, hčero velikiga vojvoda toskanskiga Ferdinanda, z katero je na svojih dedinskih posestvih v Piemontu tiho živil. Med tem je pripravljaval skrivno, po celi Italii razširjeno družtvo Karbonarja, kakor nar. močnejši narodno liberalno povstaje, ki je leta 1821 v Piemontu se vnelo. Nekteri pravijo, de je bil Karel Albert še le nedolgo pred začetkom o teh namenih zvedel, od nekotiko bližnih oseb in glav tega punta, ki so ga na čelo nove države postaviti hotle, in de je on le prisiljen in samo, de bi se neugibljuje revolucije polastil k nameram pristopil, ravno kakor je bivši francozki kralj Ludvig Filip storil. Vendar krona in žezlo močno mikata, in sta kos komu oči zaslepiti! Bolj je podoba, de je že daljši čas pred začetkom karbonarske namere poznal, in de so skrivaje niti tega, njegovi častilakomnosti toliko prilježniga punta v njegove roke peljale, poznejši življenje Karla Alberta je temu porok. Kakor hitro se je punt (povstaje, povstaja) razširil in z opadam sardinske vojske vterdilo, se je Karel Albert očitno njegoviga vodstva poprijel, in kralj Viktor Emanuel I., odpovedavši se prestolu 13. Sušca 1821 ga je prisiljen imenoval do prihoda svojega brata Karla Feliksa za vladarja. Karel Albert je razglasil berž narodovladno ustavo (konstitucijo) španskih Kortešov od leta 1812, je na-njo prisegel in je z začasno junto (zborom) vladal popolnoma v revolucionarskim načinu in smislu. Perva njegova vnetost se je pa vendar kmalo ohladila, ko so se reči jele nesrečno in neugodno obračati, ko so mu francozki Burboni zlasti zavoljo njim nepristojne korteške ustave svojo pomoč odrekli, avstrijska armada iz Lombardie se ganila, in ko je Karel Feliks, od Dunajskiga shoda za prestolniga naslednika spoznan, vse za neveljavno razglasil, kar se je po odpovedi njegoviga brata bilo dogodilo. Naenkrat dne 21. Sušca 1821 se je zgubil Karel Albert iz Turina, brez de bi bil provizorni junti le besedico razodel, ne pustivši ji nikakoršnih povelj; v Novari se je odrekel vladarstva, je vtekel od ondod do poglavitniga staniša avstrijske armade in pozneje v Modeno. Njegovo pobegnenje je zavdalo smertno rano celimu punku, vse nar. prave začasne vlade so se pomešale in pomotile, vse se je balo novih izdaj, armada se je jela majati, celi oddelki so prestopili k sovražniku, ostanek je bil v Novari od avstrijske in sardinske armade potlačen. Le en glas zaničevanja se slišal o Karlu Albertu, sosebno pa so ga preklinjali svobodomiselni domorodci; veliko njih so ga še clo dolžili, de je bil že iz perviga izdajo namenil in de se je vesla le za to poprijel, de bi razloženje in naprave celiga punta ložeje skazil. De jih je podpiral samo iz sebičnih ozirov, de bi laški kralj postal, in de jih je na ravnost opustil, kakor hitro mu se je up na kraljevski prestol zgubil, o temu ni dvombe več; tako je tu tudi njegova rodovina previdla; dvor se mu je očitno prepovedal in še le po dolgih prosbah mu je še le dovoljeno bilo, de bi smel svojo zvestobo jasno pred Evropo izkazati in izpričati. V ta namen je pristopil k francozki armadi, ki je pod vojvodam iz Angulema v špansko deželo poslana bila, svobodo vdušiti. Karel Albert se je bojeval v verstvi francozkih granatirjev; za plačilo je bil, pridši nazaj v Pariz nar. lepši sprejet in je dobil dopušenje, se zopet v Turin podati. To odpušenje pa je bilo na pol; kmalo ga je poslal dvor, de bi se ga znebil, ko namestnika na sardinski ostrov (1829).

Smert Karla Feliksa je poklicala bivšiga glavarja Karbonarjev na tron. Velike so bile nade, ktero so svobodomiselni državljani vanj stavljali; upalo se je saj nekakšno polajšanje in za res so poterdile ta up. Perva dela njegoviga vladarstva. Ali ni bilo dolgo, de jo je popolnoma nazaj obrnil, še ojtrestejši od drugih taljanskih držav, še tistim zapertim prijatljam svobode ni bilo nobeno olajšanje podeljeno, ktere je popred on sam k punku zapeljal bil. Ni čudno tedej, de se je natihoma delavnost političkih stran množila. Ultraroyalisti, kterim je Karel Albert zavoljo svojega poprejšniga obnašanja nasproti bil, so se trudili pripraviti na tron modenskiga vojvoda, nar. terdovratniši podpornika samovladnih pravil, kteri v celim življenju ni francozke Maliserpanove revolucije v njenim kralju Ludviku Filipu priznali tel; Karbonari pa so teli domači despotismus s puntam podreti; ali vpad nemških in polskih političkih pobegnencov, ki so se bili na Švajcarskim

zbrali pod vodstvom bivšiga polskiga generala Romanina, je nesrečni konec storil (1834). Ta poskus je še povišal kraljevo ojtrost; zapert, obsojen, na galeje dan ali pa postreljen je bil vsak, kdor je v kaki zvezi z liberalnimi stal.

Kadar se je to razserdenje zopet vtolažilo, je Karl Albert sicer marsiktero popravo vpeljal, to de one so večidel zadevale materialni stan in pa poboljšanje armade; o svobodomiselnosti v politiki ni bilo pa tudi zdaj kar besedice, tako sicer, de je visoko svetovavstvo Lucernskiga kantona, izversno v nazadni (temni) politiki njega za narvrednišiga izmed ječarjev (glavarjev ječ) spoznala, kteri so se ji ponujali, poiskati in kaznovati polovlene Freischaare, ki so njih in njegovo vladarstvo podreti hotli. Novo političko gibanje Lahov, ki se je na Papežovim vnelo, ni najšlo v Karlu Albertu nobeniga posebniga prijatla; glas: „Ev-viva Pio nono“ je bil ojtstro prepovedan. Karel Albert je pa vendar gledal na vse, kar se v Lombardii godi. Poznano je, de je Sardinski kralj v tistim času, ko je dunajski vladi svoje miroljubne misli sveto poterdoval, v Milanu pomagal ljudstvo zdražiti. Drugikrat se je vrnil v zaupanje Karbonarjev, ki so se z njim zopet zmirili, ker je bil začel zastran laške colne edinosti se poganjati, ker je ustavo obljubil in dal, zlasti pak za to, ker je imel silno armado pripravljeno, nar. boljši na Laškem. Narnovejši dogodbe so dosti znane, in tudi to, kar si je z njimi politička vera, čast in vojaško ime Karla Alberta zadobilo. (Kvety a plody.)

Klinovi močnik.

(Serbeka narodna pripovedka po Karaciću.)

Enkrat je prišel soldat k neki ženi v hišo, in jo je zaprosil, de bi mu kaj jesti dala, ali ona mu je rekla, de nima nič v hiši za jesti; na to pravi soldat: „Daj mi saj ponjvo in malo vode, de si napravim klinov močnik.“ Žena mu to da, on vzame ponjvo, dene vanjo železen klin, nalije vode in postavi nad ogenj; kadar se voda sogreje, hoče imeti od zene malo soli, ktero mu ona da, in jo posoli. Kadar voda zavre, če imeti malo moke; žena mu da tudi to, samo de vidi, kakšen de bode vendar ta klinov močnik; on moko posipa v ponjvo in izmeša. Po tem če imeti eno jajce, in tudi tega dobi, ga razbije v ponjvo; na zadnje reče še za maslo, si lepo zabeli, vzame ponjvo od ognja, potegne vun klin in pojé klinov močnik.

S m e s.

Kaj se to pravi: „zagotovljenje narodnosti?“ Ktero ljudstvo hoče komu kaj zagotoviti? Če se ta reč na tanjko spregleda, se razbere, de je razžalenje, komu kaj zagotoviti.

Vprašam ponižno: ali se dobé na svetu zlahtni in nezlahtni narodi? Vsi narodi so si enakorodni! Noben narod nema večih pravic od družiga, zato si tudi noben narod na svetu domišljavati ne sme, de ima nektere viksi pravice zavolj kterih zamore drugimu ljudstvu ne-kake dobrote izkazati.

Vemo dobro, de imajo ljudstva, in ne njih kralji, cesarji in sploh vladarji viksi pravico, vender nikdar spoznali ne homo, de bi po pri-rojeni, sveti, božji pravici en narod čez družiga kako gospodarstvo imeti zamogel.

Kaj se to pravi: „Mi Nemci hočemo vam Slavjanam Vašo narodnost zagotoviti (garantirati)?“ Ali bi to ne bilo ravno tako smešno, kakor de bi 100 z debelo sajo obdanih dimnikarjev eniga samiga belo oblečeniga človeka v svoje družtvo prisiliti hotli rekoe: „O, saj se ne vmaže in očerni, če ga še tako stiskamo in obračamo med saboj.“ (Stav. Z.)

* Grof Šandor, Metternihov zet, je na Dunaju sploh ko čuden človek znan. Ko se je ni davno pred njegovim stanovališem velika množica natepla, de bi mu eno po mačeje zagodli, je pristopil grof k oknu ter jih pobara: „Gospodje! komu ste namenili mačejo muziko, meni ali moji gospi?“ — „Gospi!“ so odgovorili. — „Dobro, pridem tudi sam doli vam pomagat.“ In na ravnost je bil med njimi na ulici z velikim ljam (trahtarjem) in je jel na vse gerlo trobiti. Ko je ta sunder in hrup že čez pol ure terpil, kakor de bi bil kdo pekel gor prenesil, in ko so se ljudje že raziti teli, je zakričal še grof: „Počakajte, gospodje! ste pozabili še okna pobiti. To gre še tudi k tem!“ In grof je bil prvi, ki je kamen do okna svoje žene zagnal. (Včela.)

* Vse protestira! Neki Metternih v nekim nemškem mestu protestira proti zrušenju plemenstva ali zlahtniga rodu; ker bi po tem, pravi, z knezam Meterniham v eno versto prišel, kar po nobeni cení neče. (Pozor!)